

Spørreundersøkelsen maritim sikkerhet

Sjøfartsdirektoratet har bestilt og eier spørreundersøkelsen.

Sjøfartsdirektoratet er med i hele prosessen med forberedelser og valg av tema og spørsmål

Safetec gjennomfører teknisk og lager rapport om resultat fra undersøkelsen.

Overordnet om spørreundersøkelsen maritim sikkerhet

Spørreundersøkelsen er:

- en kartlegging av sjøansattes oppfatninger om ulike sikkerhetsrelaterte forhold til sjøs,
- en del av Sjøfartsdirektoratet sitt arbeid med maritim sikkerhet og risikostyring i den norske sjøfarten.

Formålet med kartleggingen

- å gi et **dataunderlag** for tilsynsarbeid,
- gi **innsikt** i ulike temaområder,
- utgjøre et **talerør for sjøansatte**,
- sette **sikkerhet på dagsorden** i næringen, og
- utgjøre et underlag for **utvikling** av sikkerhetstiltak.

Formålet med kartleggingen
å gi et **dataunderlag** for tilsynsarbeid,
gi **innsikt** i ulike temaområder,
utgjøre et **talerør for sjøansatte**,
sette **sikkerhet på dagsorden** i næringen, og
utgjøre et underlag for **utvikling** av
sikkerhetstiltak

Temaer i undersøkelsen

- Arbeidsvilkår
- Bemanning
- Fremtidstro automatisering
- Kommunikasjonsutfordringer
- Målkonflikter og arbeidspress
- Rederiledelse
- Sikker arbeidspraksis
- Sikkerhetsprosedyrer
- Tilhørighet til yrket
- Tillit til automatisering
- Tillit til digitalisering
- Øvelser og beredskap
- Åpen kommunikasjon

Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

NIS//NOR

Den foretrukne maritime administrasjonen

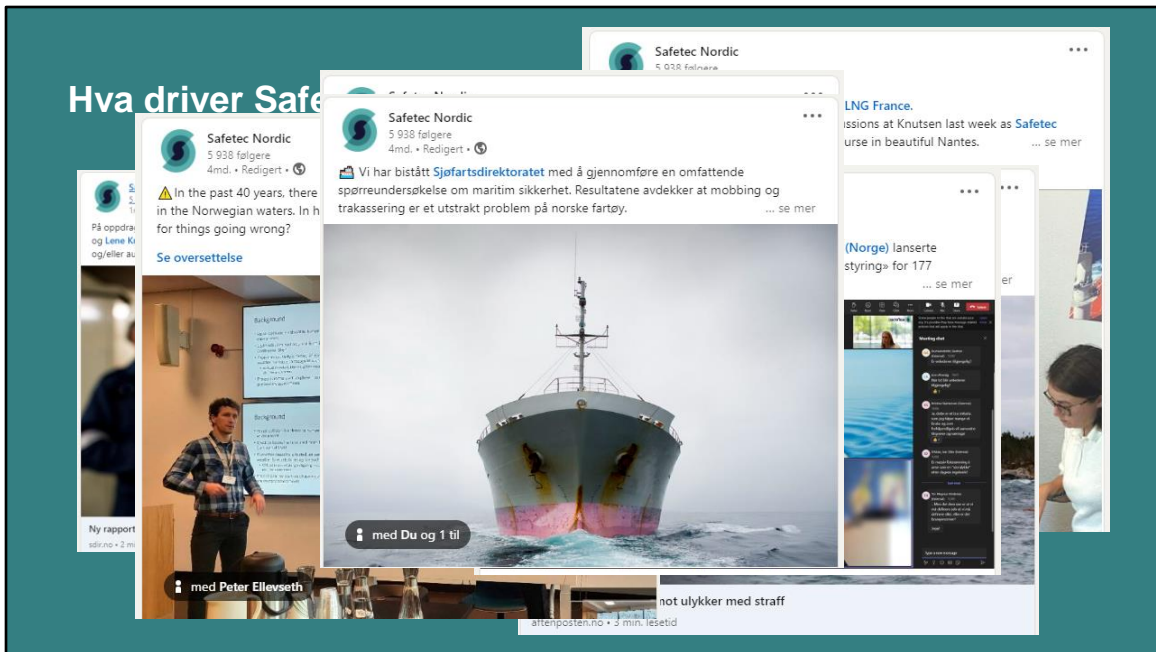
På bakgrunn av alt dette kan det analyseres veldig mange spørsmål og avdekke «hvor skoen trykker» innen mange ulike tema. Omtrent kun fantasien som begrenser hva en skal analysere

Spørreundersøkelse maritim sikkerhet 2023

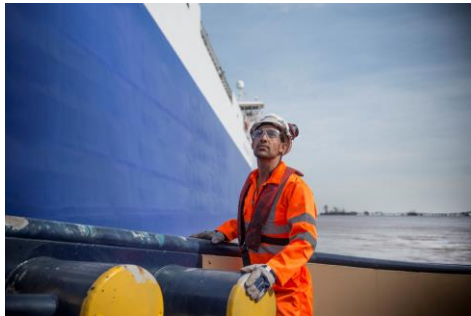
Presentasjon SSK 270923 – Leif Inge K. Sørskår

Safetec er stolte av å være med som bidragsyter på en av de største spørreundersøkelsene i verden i sitt slag. Dette er fjerde gang spørreundersøkelsen kjøres – annethvert år – og de tre siste gangene har Safetec vært med bak roret.

Safetec er et av Norges største konsulenthus på samfunnssikkerhet, risikostyring og beredskap. Vi er involvert i en rekke prosjekter i tillegg til denne undersøkelsen (finn oss på LinkedIn).

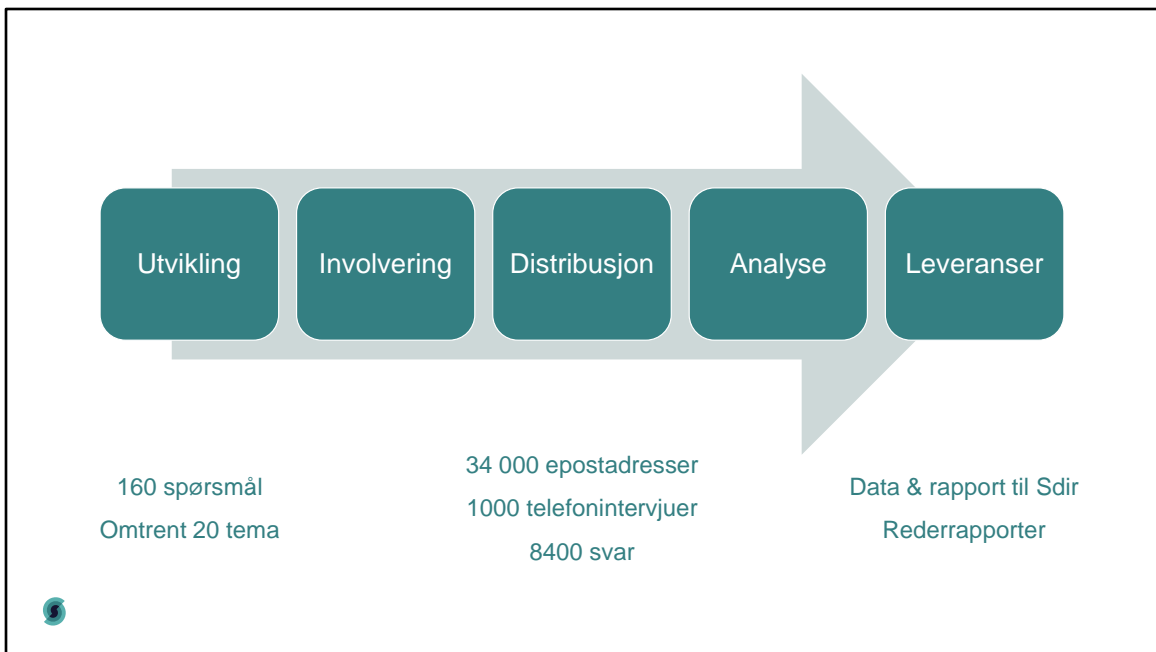

Øyeblikksbildet –
sjøansattes holdninger og atferd
relatert til sikkerhet

Sverre har sagt litt om formålet – men jeg har lyst å begynne med å si litt om bruk av spørreundersøkelser.

Spørreundersøkelser er en av mange verktøy som kan brukes for å si noe om tilstand blant de ansatte på sjøen. En spørreundersøkelse gjennomført på riktig måte kan være et sterkt verktøy for å få målt kulturen på et gitt tidspunkt. Et øyeblikksbilde. Og det øyeblikket vi er opptatt av her er særlig sikkerhetskultur. Det gir også de ansatte muligheten til å uttrykke «hvor trykker skoen» - eller sagt på en annen måte «hvor gjør det vondt»? Hvordan det faktisk står til – basert på hva de ansatte selv svarer.

Litt kjapt om prosessen – dette er vanlige steg i gjennomføring av en spørreundersøkelse. I start av prosessen utvikles spørreskjemaet videre – så er det mange spørsmål vi beholder som de er – og også nye dagsaktuelle tema. Totalt stilte vi i år 160 spørsmål – og dette utgjør omtrent 20 tema etter hvordan man deler inn.

For å nå lengst mulig ut er vi avhengig av et samarbeid med næringen for kontaktinformasjon til de ansatte. Sendes ut til 34 000 individuelle epostadresser. I tillegg ringes det flere tusen fiskere for spørreundersøkelsen på telefon. Antar at spørreundersøkelsen når ut til 3 av 4 sjøansatte i den norske flåten. Og i år oppnådde vi 8400 besvarelser, som gir et solid datamateriale.

I motsatt ende av prosessen leverer vi resultater til Sdir, og i tillegg betaler Sdir for utvikling av rederrapporter som tilgjengeliggjør resultater for det enkelte rederi. Men denne leveransen er gitt at vi klarer å identifisere tilstrekkelig antall ansatte tilknyttet rederiet – og det er lettest når vi får kontaktinformasjon direkte fra rederiene selv.

Her er noen utdrag fra en god del som opplever at undersøkelsen treffer. Og dette uttrykkes etter at de har brukt nesten en halvtime på å trykke gjennom. Men så klart, vi skal ikke legge skjul på at det er en del som kommenterer på lengden.

Resultater

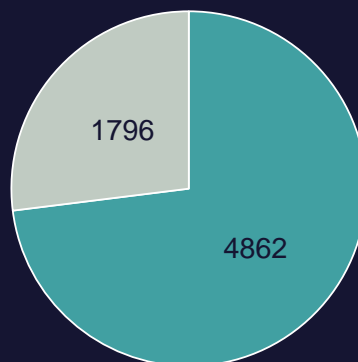
Resultater: Mobbing

Arbeidsmiljø: Mobbing

□ Ikke opplevd mobbing siste 12 måneder (73%)

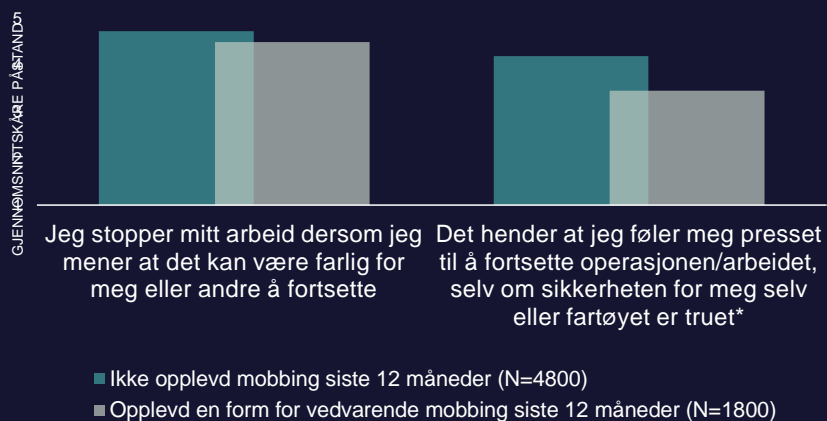
■ Opplevd en eller flere former for mobbing siste 12 måneder (27%)

Dette har vært et budskap tidligere i dag. Vi stiller ikke spørsmål om mobbing, men vi har operasjonalisert uttrykket iht. forskning på mobbing – og stiller spørsmål om vedvarende personlig kritikk, baksnakking, upassende morsomheter på dine vegne. Deretter har vi samlet opp resultatene under en paraply – «mobbing». Det som er viktig å si er at vi i spørsmålsformuleringen har brukt ordet «vedvarende», slik at vi ikke snakker om enkelttilfeller siste 12 måneder – men at det er noe som har pågått over en tidsperiode

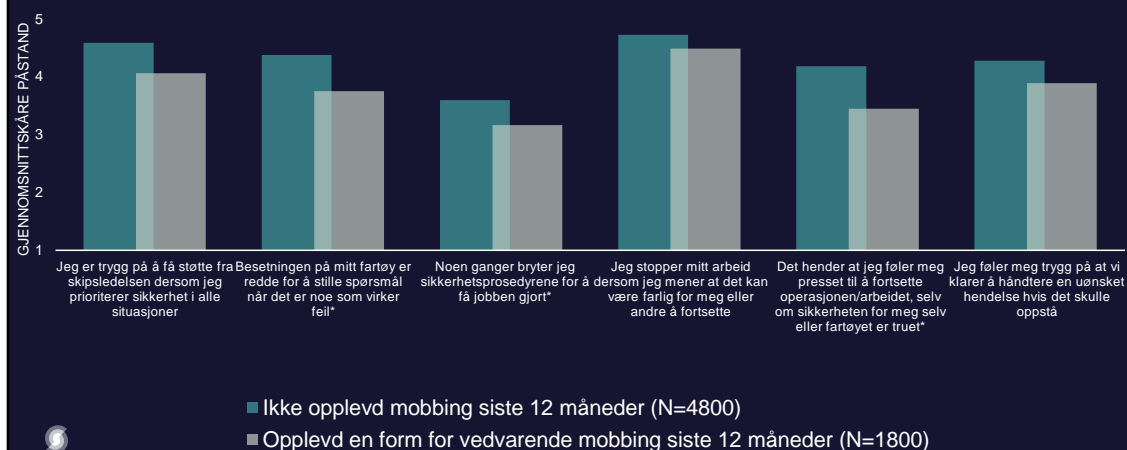
Det vi i Safetec har gjort i etterkant er å følge opp med å se – hva svarer de på andre spørsmål? Fra teorien er det godt kjent at arbeidsmiljø påvirker sikkerheten.

Arbeidsmiljø vs sikkerhet

Og det interessante er at vi finner forskjeller – også det vi kaller for statistisk signifikante forskjeller – med andre ord – det er ikke tilfeldig. Høyere søyler innebærer mer positive resultater, og her ser vi at gruppen som ikke har opplevd mobbing svarer med positivt sammenlignet med gruppen som har opplevd mobbing.

Arbeidsmiljø vs sikkerhet

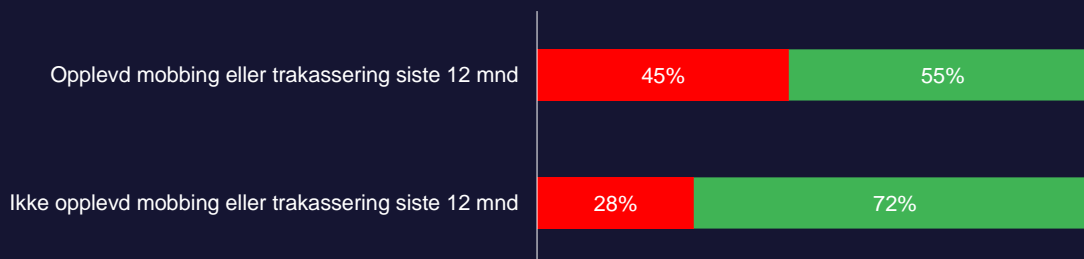

Og det fortsetter. Og når vi sjekker med samtlige spørsmål – så er det ikke tvil. De som er utsatt for mobbing svarer mer negativt på over 80% av spørsmålene mer eller mindre relatert til sikkerhet. Det er ingen andre variabler vi har sett et slikt skille med.

Arbeidsmiljø vs sikkerhet

Har i løpet av de siste 12 månedene vært involvert i en eller flere situasjoner som kunne ha utviklet seg til en alvorlig ulykke, men som ikke gjorde det (N ≈ 4800)

■ Ja ■ Nei

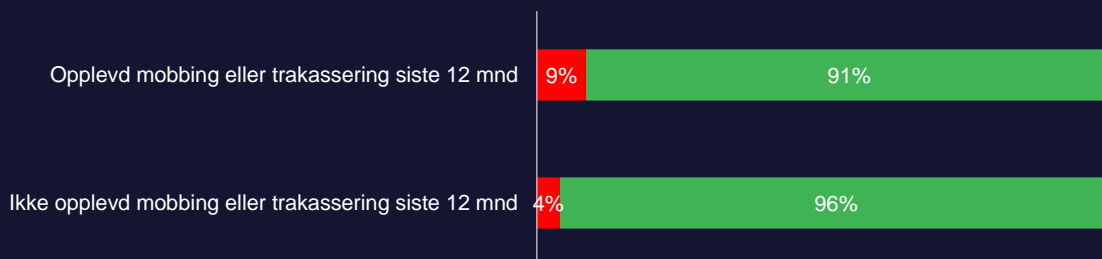

Så det virkelig alvorlige – hva med ulykker? Her ser vi på nestenulykker og forskjellen på hva de svarer – de som har opplevd mobbing – og de som ikke har. Nesten dobbelt så mange blant de som har opplevd mobbing har også erfart nestenulykker.

Arbeidsmiljø vs sikkerhet

Har i løpet av de siste 12 månedene vært involvert i en eller flere situasjoner som utviklet seg til alvorlig ulykke (N ≈ 4800)

■ Ja ■ Nei

Og ser vi videre på alvorlige ulykker, så tegner det samme bildet seg. Vi sier IKKE at mobbing fører til flere ulykker. Men vi ser klare tegn på at det er en sammenheng mellom dårligere arbeidsmiljø og dårligere sikkerhet.

Resultater: Bemanning

Et annet område verdt å rette litt oppmerksomhet på. Safetec har hatt en egen studie for Sdir knyttet til oppdatering av bemanningsforskriften. Har brukte vi flere kunnskapskilder, men her tenkte jeg å ta for meg kun det vi ser fra spørreundersøkelsen.

Bemanning

«Det er alt for lite spørsmål angående evakuering av pass. på passasjerskip. Med dagens bemanning er det basert på at passasjerene kan evakuere seg selv. Sikkerheten er helt nedprioritert.»

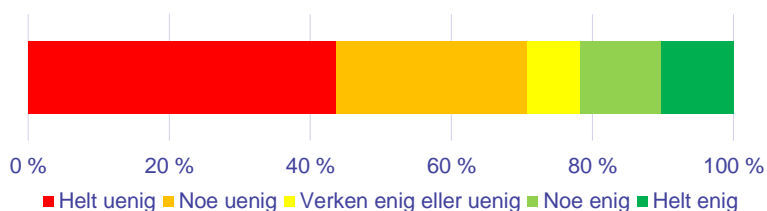
«Bemanning er for lav. Ved en nødsituasjon hvor det brenner på dass så er det for lite folk. Samt at lite bemanning gjør at det ikke er tid for vedlikehold. Samt at rederiet velger å ikke fokusere på vedlikehold eller skape tid til vedlikehold.»

«Anbud går på sikkerheten løs for passasjerer og mannskap, da det i utgangspunktet er mannskap og vedlikehold det kan spares penger på! Anbud for passasjertransport skulle vært forbudt!!»

Mange av fritekstbevarelsene handler om bemanning – 1 av 4 – over 200 besvarelser – og det er særlig på passasjerskip at det uttrykkes bekymringer. Det som nevnes er knyttet til håndtering av nødsituasjoner og evakuering, tid og ressurser til vedlikehold – og en knytning til anbud.

Bemanning: innenriks ferge

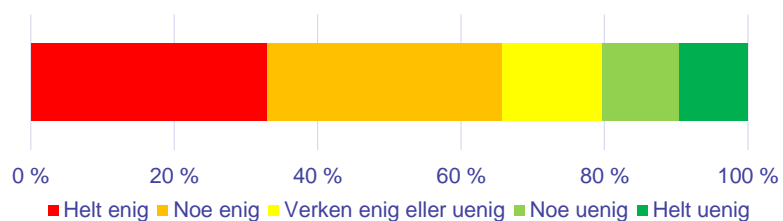
Av 1115 ansatte er 71% uenig eller helt uenig i at bemanningen er tilstrekkelig for å ivareta sikkerheten om bord

Og det er ikke bare fritekstbesvarelser. Omtrent halvparten av de som jobber på innenriks ferger har svart på undersøkelsen, og 2/3 av disse mener bemanningen ikke er tilstrekkelig for å ivareta sikkerheten om bord.

Bemanning: innenriks ferge

Av 1109 ansatte mener 66% at på deres fartøy har de arbeidsoppgaver som i praksis betyr at de skal være «flere steder på samme tid».

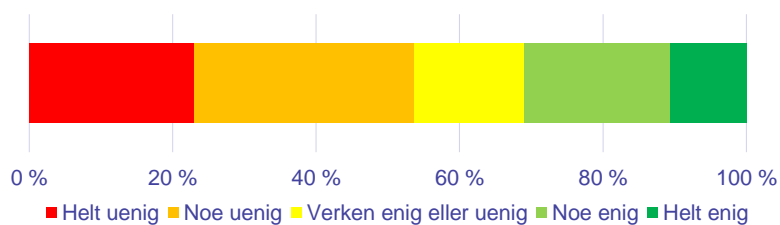

68% mener det samme om beredskapsoppgaver.

Vi ser samme mønster for andre fartøytyper, men i størst grad for ansatte på ferger.

Bemanning: innenriks ferge

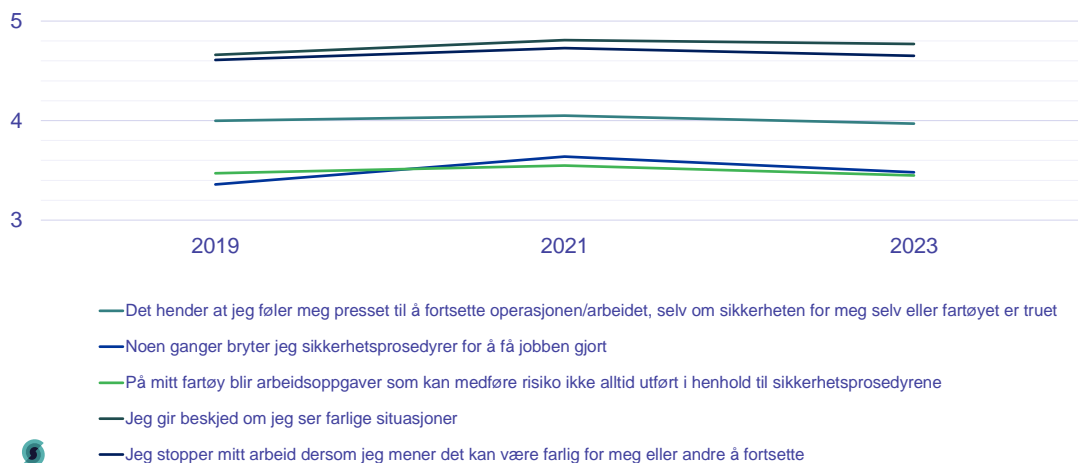
Av 1109 ansatte er 51% uenig eller helt uenig i at tid og ressurser til vedlikehold og kontroll av fartøy og utstyr er tilstrekkelig.

Resultater: Litt om utviklingen

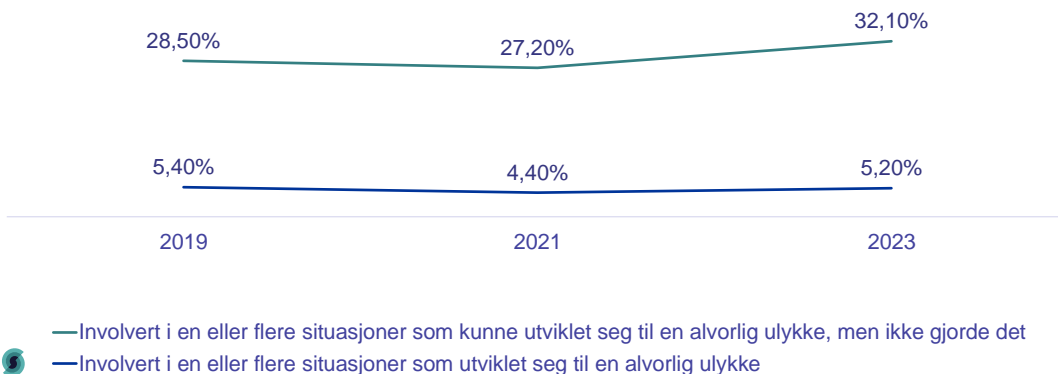
Utvikling utvalgte spørsmål

Visuelt sett kan det være vanskelig å se hvorvidt det er en endring her, men statistisk sett, siden det er så mange som svarer, så er endringen statistisk signifikant – dvs. det er ikke tilfeldig – det gikk i positiv retning fra 2019 til 2021 – og deretter i negativ retning i 2023.

Sverre/Sdir har i en artikkel om spørreundersøkelsen gjort et poeng ut av at det er flere resultater som går i negativ retning enn i positiv retning.

Utvikling i ulykkesbildet

Det er interessant at de ansatte rapporterer selv at det var færre nestenulykker og alvorlige ulykker i 2021 – som sammenfaller med hva de mener om sikkerheten i spørsmålene på forrige slide.

Det er ikke alltid statistiske sammenhenger er årsakssammenhenger – det kan være årsaker til problemstillinger vi ikke måler gjennom denne undersøkelsen.

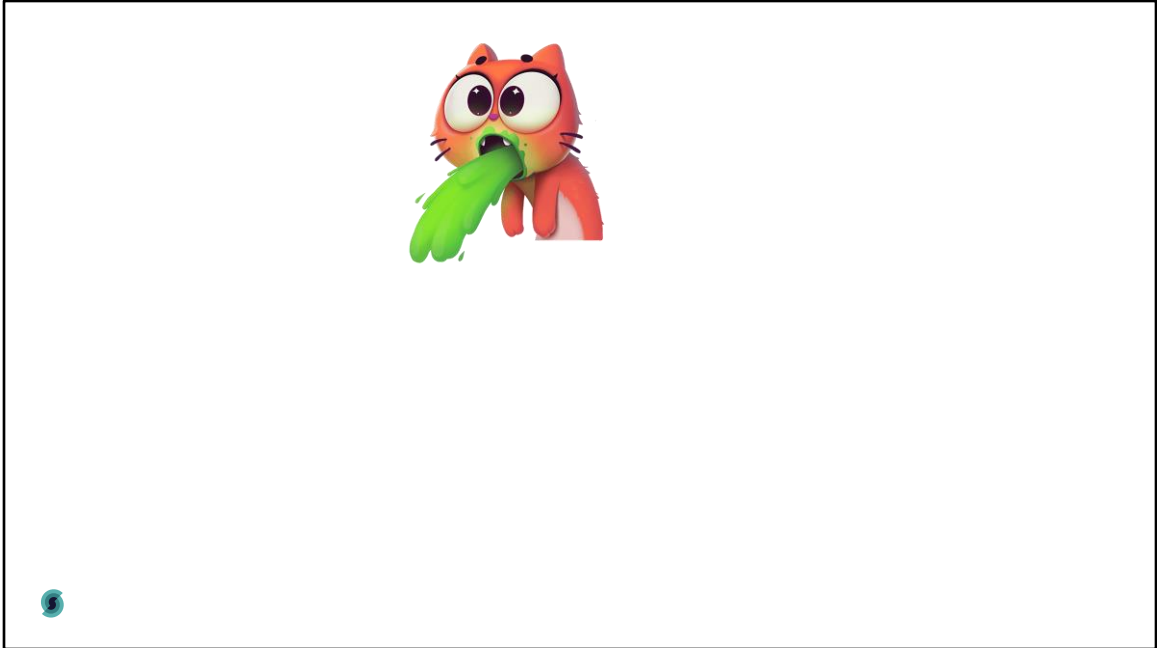
Men her er det altså en trend å snu.

Hva nå?

«Stiller i grunn spørsmål til hensikten med denne undersøkelsen. Har i mine over 20 år på sjøen vært med på utallige slike undersøkelser og kan ikke se at dette har utrettet noen ting.»

Spørreskjemaet er et av flere verktøy vi kan bruke for å sette en diagnose – rett og slett kartlegge symptomer. Men det nytter lite å drive å samle inn data uten at det brukes til noe.

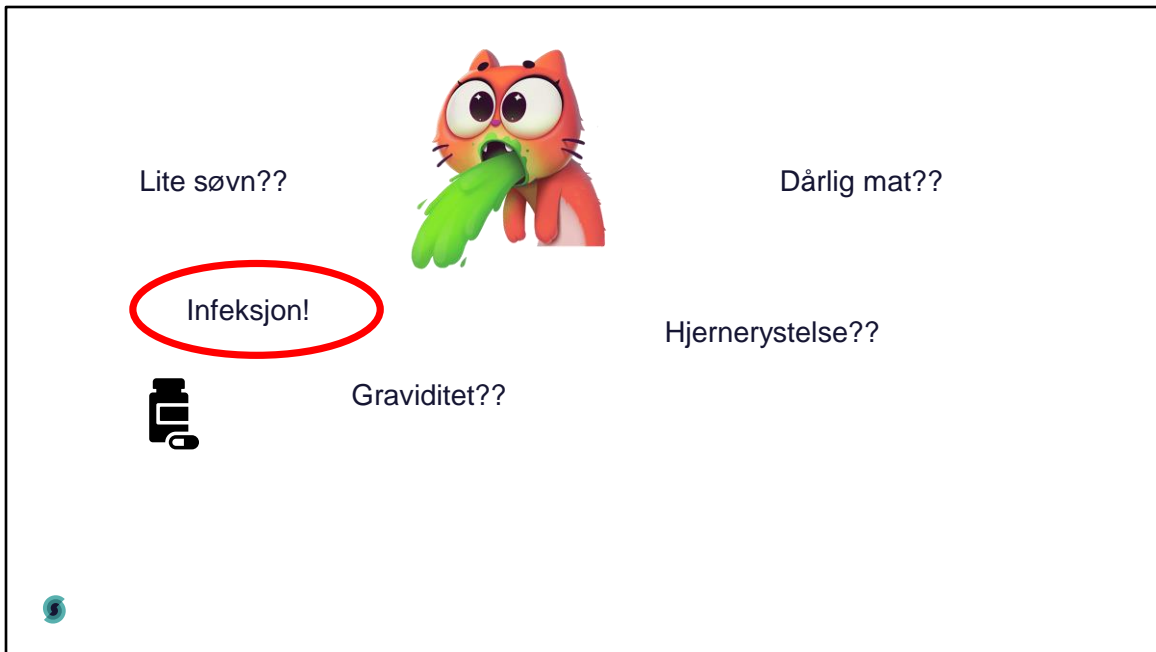

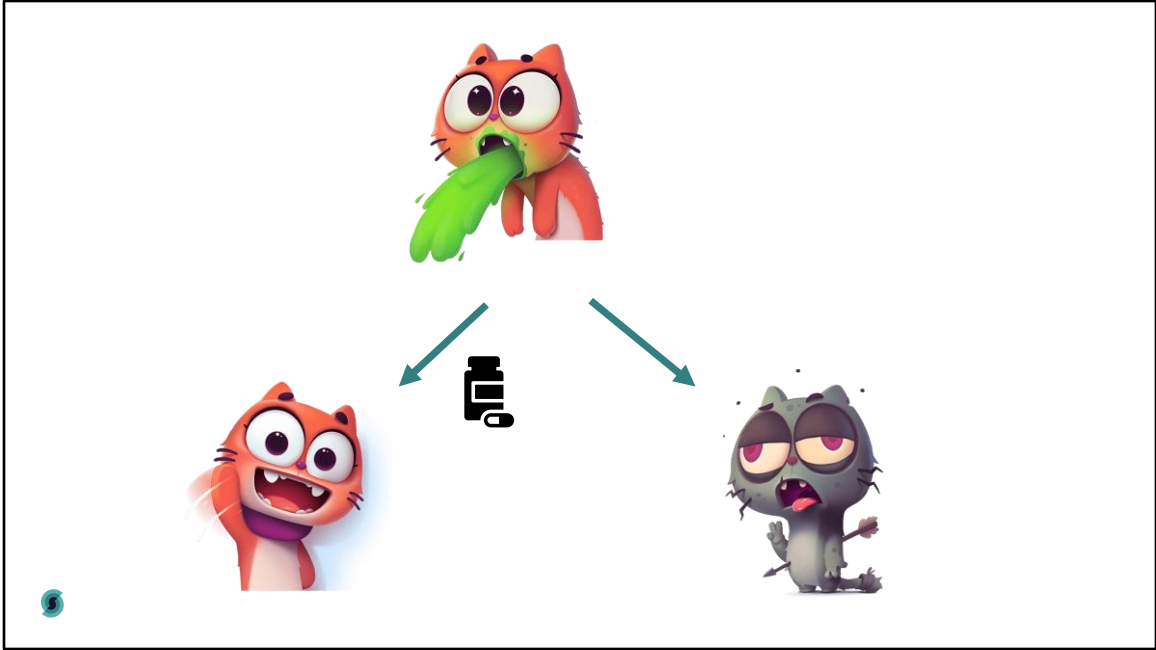
For å gjør budskapet veldig veldig enkelt. Og for oss som har unger – så er ikke oppkast et ukjent symptom på at noe er galt.

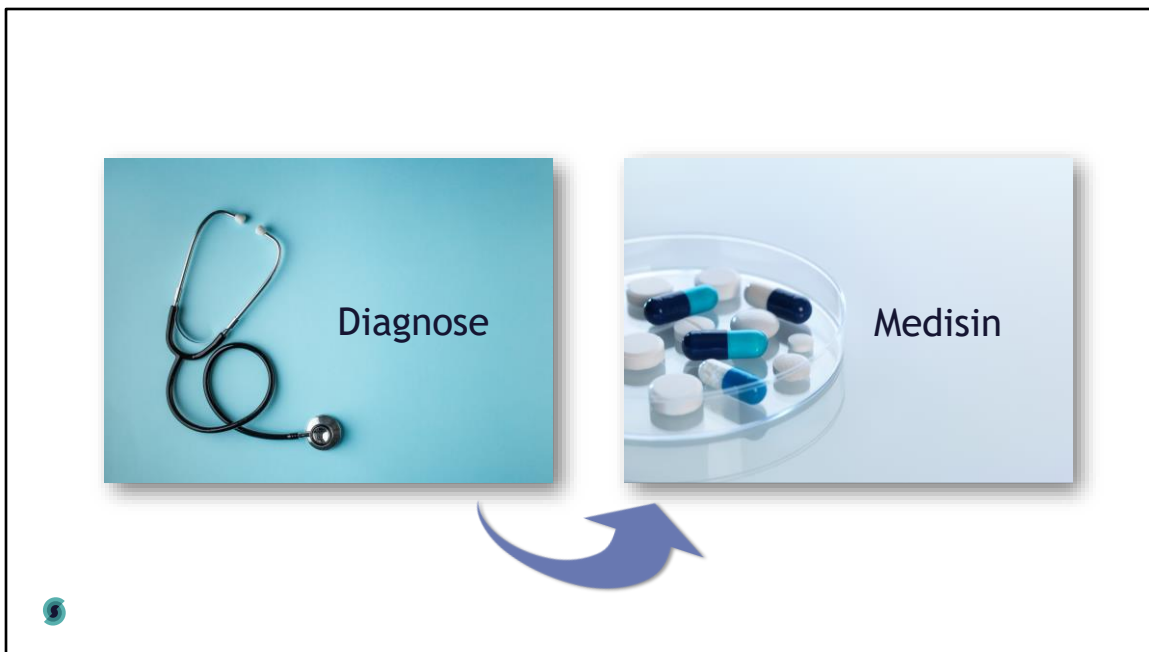
Men det kan være mange grunner til oppkast – som i dette tilfellet. Og ofte trenger vi flere verktøy for å finne ut hva som faktisk er galt. I Safetec bruker vi alltid intervjuer i tillegg til spørreundersøkelser. Spørreundersøkelser gir oss symptomene, og kan bidra til å sette en diagnose. Men intervjuer kan bidra til å forklare hvorfor det er symptomer – altså hva som ligger bak. Hvorfor folk svarer på undersøkelsen slik de gjør.

Og basert på kartlegging av symptomer kan vi etablere en diagnose – og sette i gang med medisiner dersom det viser seg å være alvorlig.

Og jeg tror faktisk ikke jeg kan vise det enklere enn dette. Men dette er også grunnen til at det er mange spørsmål i spørreundersøkelsen – det er mange områder som er ønskelig å følge med på utviklingen på.

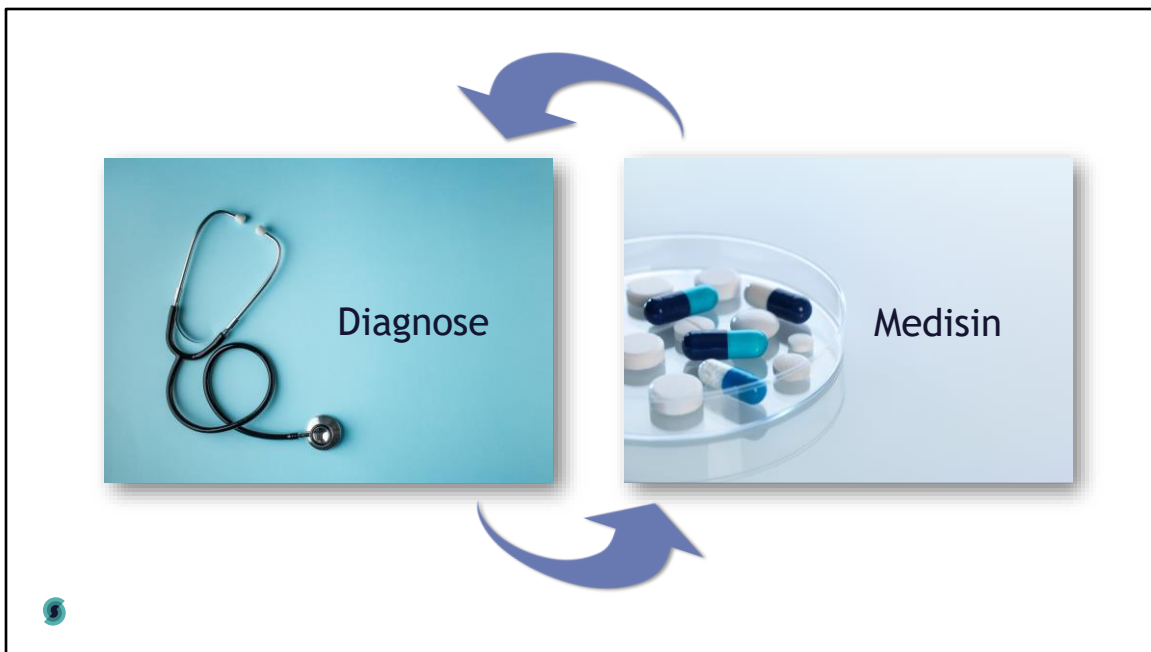
Og pasienten forblir syk – eller blir bare sykere – om en ikke går i gang med medisiner. Når vi har satt en diagnose – så handler det om å ta tak i det.

Ta tak i resultatene hvor ditt rederi gjør det dårligere enn andre rederi – og ta en avgjørelse på å snu situasjonen. Har dere ikke fått rederrapport, så har Sdir gitt ut noen artikler om resultater på tvers i næringen. Men hvis dere bestemmer dere for å ta er det to ting dere kan gjøre (1) hvor dere vet hvorfor dere skårer dårlig – kjør rett på med tiltak – og (2) hvor dere ikke vet hvorfor resultatene er slik det er – finn ut hvorfor det er slik det er.

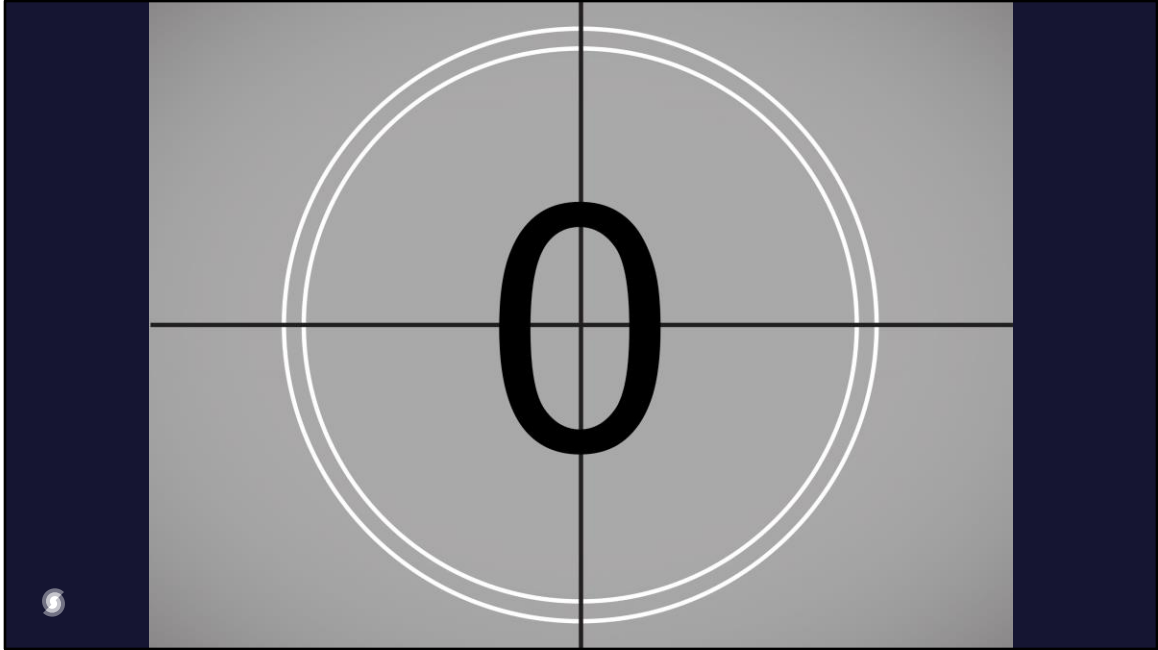
Så er det litt sånn at det rimeligste er å ta tak i det selv. Mange får nytte av en god huslege – altså eksterne fagfolk som kan bistå til hjelp med endringen. Det kan fort bli mer omfattende om myndighetene må regulere det – og enda dyrere og mer tragisk om det skjer ulykker.

Og – å kjøre en undersøkelse er dyrt – så det at Sdir tilbyr rederrapporter uten vederlag er en helt utrolig gave spør du meg – men for å få god kvalitet på dataene så er det veldig veldig smart å melde seg på når neste undersøkelse skal ut. Hvis dere stille med kontaktinformasjon – og får dere ansatte til å svare. – så får dere til

gjengjeld et veldig bra dataunderlag til videre sikkerhetsarbeid.

Så er det er poeng i å gjenta undersøkelsen for å se om medisinen virker – treffer tiltakene – treffer ambisjonene – treffer budskapet? Eller må vi øke, justere eller bytte ut medisinene?

Neste på agendaen er nullvisjonen – null hardt skadde og null omkomne på sjøen – og det kan vi få til sammen. Og spørreskjemaresultatene er en av verktøyene for å sjekke om vi er på riktig vei. Og med det sier jeg takk for meg.